naeru tähele, ega lasknud ennast mingi wiisil ses eksitada, mis ta ete oli wõtnud. Sõrwadest põldu laiemaks kündes sai ta hulga mätaid, mis ära ei põletatud, waid kui juurikad mullast puhtaks olid puistetud, kõik ühte hunnikusse lauti, kus mätaste pinnad aega mööda äramädanesid ja mullaks pudenesid. Niisugune pikamine mädanemine moondab kõik rohukasude juurikad, tüwid ja warred kosutawaks mullaks, mis põllule enam tulu annab, kui nende kütises põletamine, jäägu nimetamata metsa raiskamine, mis igal aastal kütistamisega tühja suitsetakse. Aga tuhka, mis ahjust ja leelt leidis, segas ta põllul mullaga koku. Kündes leidis ta mõned suuremad raudkiwid põllult, kiwide ümber igal pool rohke jala laiuse maapinna, mis weel ial adrasahka ega äkepulka ei olnud tundma õpinud. Päiliste abiga kangutas Jüri kiwid maa seest ülesse, weeretas ehk wedas neid ligimale põllu ääre hunnikusse, kust, kui iljemine kuskil kiwa tarwitaks, neid kohe käe pärast wõiks wõttа. Põld sai se läbi kiwidest puhtaks ja pealegi natuke rohkem wilja maad, mis — kui ka ei lapse osa — ommetegi ühe puduloojukse osa teri wõis kanda, pealegi ei olnud kiwid kündes ja äästades kuskil risuks ees. Teopoisid naersid jälle, kui ülemal räägitud „tühja tööd“ nägid, ja ütles mõni pilkades: „Jüri lähäb kiwi alt raha-hauku otsima, ega ole tal nii palju aega oodata, et Jaani öö salatuluke märki annaks, kuhu kolm musta tuleb ohwerdada, enne kui raha kukrusse tuleb.“ Aga üks mees, kes korra mõtes midagi tõsist asja ete on wõtnud, ei tohi rahwa naeru pärast oma teelt ekida; nõnda tegi ka Jüri.

mõisa rahwale rääkinud, mis leiwaabi Saksamaa rahwas kartuhwli mahapanemisest leidnud. Et Jüril raamatust lugedes need jutud ja mõisas nähtud asi awalikult meele tulid, sündis loodlikul kombel ilma tema tahtmata, aga mis temale tõtelikult kiitusseks tõuseb on se, et ta peremeheks asudes kohe seda õpitud uudist katse tööks käsile wõtis, ja ei mite, kui palju inimesed teewad, mõtelnud: Sellega on aega kül. Lahja, jõnnikuta maa sees ei olnud kül sügise palju munakesi warte al, ommetegi küllalte, et perenaine paar korda nädalas perele wõiskeeta ja siiski tulewa kewade tarwis rohke seemne osa ülejäi. Kartuhwli kaswatamist ei pidanud üksnes teopoisid, waid kõik Sookülа rahwas albi tööks ja tõsteti pärismaa peremehele sõimu nimeks Kartuhwli Jüri. „Sest on selgest näha,“ räägiti ühel õhtul kõrtsis, „kuda üks põllu harimisega wõeras rahamees ilma aegu kopikaid raiskab, kust teine targem kasu püaks saada. Oleks ta kena põllu tüki, mis kartuhwlitega raiskas, kewade kaera ehk odra seemnega külwanud, sest oleks tal kasu tulnud, aga mis ta nüüd lapsemängist saab? Meie isad ja isa-isad olid omal aeal osawad põllumehed, kes, kui Jumal wähägi korralist ilma andis ja wilja õnnistas, kõik oma leiwaga mätale saiwad, et aga paari kuud enne uue leikuse alustust mõisa aidast laenu wõtsid; aga kes neist ial kartuhwlid õue aias, weel wähäm põllul on pidanud!“ — „Tõsi, wana wend!“ — kiitis teine — „kes meie päiwil leiba tahab süa, se elagu eriwanemate kombel, aga ärgu mingu mite tühja tööga aega wiitma ja põldu raiskama, mis kellegile kasu ei anna.“

Maa-rahwa Kasuline Kalender 1858, lk. 22